

Obr. 5. Brno-Židenice. Keramika jordanovské kultury. Foto J. Zubalík.

Fig. 5. Brno-Židenice. Jordanów culture pottery. Photo by J. Zubalík.

Summary

Brno (Židenice cadastral area, Brno-City District), Táborská and Vančurova streets. In 2020, a rescue excavation took place in the cadastral area of Židenice, which detected evidence of occupation by the Jordanów culture – a clay pit, a chipped industry production workshop, storage pits, a pottery hoard (Fig. 4, 5) and what were probably the remnants of a hollow way.

Jiří Zubalík, Ivan Čižmář

Summary

Bystročice (Olomouc District), “U Topolánky”. The rescue excavation was carried out in May 2020. A grave pit with human remains was revealed and dated to the Corded Ware culture. An inhumation burial (probably a subadult man) was found in the base area of the grave (a rectangular pit).

Lukáš Šín, Marek Kalábek

Bystročice (okr. Olomouc)

„U Topolánky“, parc. č. 362/14.

Kultura se šňůrovou keramikou. Izolovaný pohřeb. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.5401256N, 17.1933883E

Při stavbě rodinného domu na katastru obce Bystročice (okr. Olomouc) byl prováděn archeologický dohled a následný záchranný archeologický výzkum na lokalitě označené jako Bystročice (trať „U Topolánky“). Archeologický dohled přinesl nález kostrového pohřbu uloženého v hrobové jámě. Záchranný archeologický výzkum pak probíhal 13. a 14. května 2020. Lokalita se nachází na svahu obráceném k jihozápadu s nadmořskou výškou 220 m, je vzdálena zhruba 500 m severovýchodně od středu obce Bystročice. Svrchní pokryv na této lokalitě tvoří ornice s podorniční vrstvou o mocnosti v rozsahu od 0,6 m. Tato svrchní vrstva nasedá na jílovité hlinité podloží, do něhož byla zahlabena hrobová jáma. Zjištěna byla oválná hrobová jáma s orientací JZ–SV s délkou 200 cm, šířkou 120 cm a maximální hloubkou 45 cm. Zřejmě mužský kostrový pohřeb byl v jámě uložen rovnoměrně ve skrčené poloze na pravém boku s orientací JZ–SV, jednalo se o subadultního jedince. V jámě byla zjištěna štípaná industrie, dvě keramické nádoby a kamenný sekeromlat. Pohřeb byl chronologicky přiřazen ke kultuře se šňůrovou keramikou.

Literatura

AMČR: Záznam M-202001592 [cit. 2021-03-22].

Archeologická mapa České republiky.

Hlinsko (okr. Přerov)

„Kouty“, parc. č. 581/11.

Eneolit. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.5013164N, 17.5933814E

V roce 2018 byl na katastru obce Hlinsko během povrchové prospekce realizované archeology Muzea Komenského v Přerově, p. o., zajištěn nález kamenného broušeného artefaktu. Místo nálezu se nachází při severovýchodním okraji trati „Kouty“, na parc. č. 581/11, poblíž hrany svrchní skrývky kamenolomu Podhůra. Nadmořská výška polohy činí 340 m.

Nalezeným předmětem je zlolek týlové části polotovaru sekeromlatu s nedovrtaným otvorem (obr. 6). Celková délka dochované části polotovaru činí 65 mm, šířka 47 mm, výška 29 mm. Hmotnost předmětu činí 99 g. Průměr provrtu se pohybuje mezi 13–14 mm. Během procesu výroby kamenného nástroje došlo k nevratnému poškození polotovaru v úrovni provrtu. Oblý týl artefaktu nese na svém povrchu stopy po otloukání, což naznačuje, že byl polotovar po svém rozlomení patrně druhotně využíván. Surovinu, zvolenou k zhotovení artefaktu, představoval kulmský prachovec světle šedého zabarvení. Nález polotovaru sekeromlatu lze spojit s aktivitami eneolitických obyvatel z výšinného opevněného sídliště v trati „Nad Zbružovým“, kteří využívali místní kulmské horniny k masové výrobě kamenných broušených a vrtaných nástrojů. Větší množství polotovarů kamenné broušené industrie bylo získáno rovněž v roce 2006 během záchranného archeologického výzkumu v úrovni skrývky při jižním okraji lomu Podhůra (Šebela et al. 2007, 359–362), tři sta metrů západně od popisovaného nálezu.

Obr. 6. Hlinsko. Polotovar kamenného broušeného artefaktu. Foto Z. Schenk.

Fig. 6. Hlinsko. Polished stone semi-finished artefact. Photo by Z. Schenk.

Literatura

Šebela, L., Škrdla, P., Schenk, Z. 2007: Hlinsko (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 48, 359–362.

Summary

Hlinsko (Přerov District), “Kouty”. An isolated Eneolithic polished stone artefact (semi-finished stone artefact) was found in 2018.

Zdeněk Schenk

Holasovice (okr. Opava)

„Dvůr“, parc. č. 387/2.

Kultura nálevkovitých pohárů. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Ostravě.

Lokalizace: S-JTSK – -1080566.58, -502707.4

V rámci stavby malé retenční nádrže v prostoru známé polykulturní lokality v Holasovicích (kulturní památka r. č. 31622/8-1379) byla prozkoumána jedna zásobní jáma. V její výplni se vedle zlomků keramiky platěnické fáze kultury lužických popelnicových polí (viz oddíl Doba železná) nacházely také četné zlomky keramiky nálevkovitých pohárů. Nejednalo se o překvapivý nálezu, jelikož v blízkosti našeho výzkumu prozkoumal již v roce 1953 (na zahradě za domem č. p. 57) Lumír Jisl (1955) jednu zásobní jámu téže kultury. V roce 1959 odkryla Vlasta Šikulová (1961) nedaleko od této lokality kulturní vrstvu a 6 objektů, které rovněž datovala do pozdní fáze kultury nálevkovitých pohárů.

Literatura

Jisl, L. 1955: Záchrana eneolitických jam z Holasovic a Opavy roku 1953. *Časopis Slezského muzea*, série B 2, 36–43.

Šikulová, V. 1961: K otázce rybolovu v mladší době kamenné. *Časopis Slezského muzea*, série B 10, 1–17.

Summary

Holasovice (Opava District). A rescue excavation was carried out at the Holasovice – “Dvůr” polycultural site in 2020. Fragments of Funnel Beaker culture pottery were found in the fill of a pit from the Platěnice phase of the Lusatian Urnfield culture.

Tereza Tichá Krasnokutská

Holubice (okr. Vyškov)

„U Cihelen“, parc. č. 2096, 1459/4-1459/9, 2086, 2087, 2088/1, 2088/2, 2089/1, 2089/2, 2090, 2091, 2092/1, 2.

Kultura zvoncovitých pohárů. Pohřebiště/hřbitov. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Vyškovska, p. o.

Lokalizace: 49.1750583N, 16.8216944E

Záchraný archeologický výzkum se uskutečnil během výstavby inženýrských sítí a rodinných domů. V jeho průběhu jsme odkryli celkem 44 archeologických objektů. Z tohoto počtu bylo 23 kostrových hrobů a 21 sídlištních objektů. Dva hroby nejsou zcela přesně datovatelné. Hrob 816 patří patrně únětické kultuře. Ostatní kostrové hroby patří kultuře zvoncovitých pohárů. (obr. 7, 8). Z 21 hrobů bylo 10 dětských, 5 ženských a 5 mužských. Jeden hrob se nepodařilo blíže určit. Všechny hrobové jámy byly orientovány přibližně ve směru východ–západ. Ženy byly dle zvyklostí pochovávány ve skrčené poloze na pravém boku, muži taktéž ve skrčené poloze na levém boku. Pokrčení kosterních pozůstatků bylo většinou výrazné se silně skrčenými dolními končetinami. Horní končetiny byly většinou skrčené před hrudníkem. Hroby 814, 817 a 818 byly porušeny hliníkem slezské fáze kultury lužických popelnicových polí (KLPP) a hroby 821, 822 porušoval další hliník kultury středodunajských popelnicových polí (KSPP) (objekt 526). Tyto hroby zůstaly zpravidla v anatomické poloze i s hrobovou výbavou, v několika z nich chyběly lebky či jiné části skeletu. Jen v dětském hrobě 822 byly kosterní pozůstatky (bez lebky) nahromaděny ve shluku na dně hrobové jámy. U lidu KSPP je patrný respekt k pohřebišti. Hrobové jámy kultury se zvoncovitými poháry se vyznačovaly variabilitou, a to jak v hloubce, tak tvaru. Nejmělčí jáma (hrob 818) zasahovala 3 cm do podloží a bylo do ní pohřbeno 11–12leté dítě. Nejhlubší jáma (hrob 815) měřila 92 cm a byla v ní pohřbena 35–40letá žena. Velmi mělké hroby byly v několika případech poškozeny skrývkou ornice (skrýváno max. 30 cm). Průměrná hloubka dětských hrobů byla 23 cm, ženských 60 cm a mužských 48 cm. V nejhlubších hrobech byli pohřbeni jedinci s největší hrobovou výbavou.

Věk pohřbených dětí se pohyboval od 3 do 13 let. Na pohřebišti jsme nezjistili žádné pohřby dětí mladších tří let. Dětské hroby byly vybaveny keramickými milodary. Převážně džbánky a mísami. Věk zemřelých žen se pohyboval od 20 do přibližně 59 let. I v ženských hrobech byla nejtýpovějším milodarem keramika – převážně mísy, džbánky, poháry. Méně často se objevily džbány, hrnce, amfory. V hrobě 810 (žena 40–49 let) byla spolu se dvěma poháry, mísou a džbánkem uložena i hluboká mísa na čtyřech nožkách. Zemřelá asi 20letá žena v hrobě 802 byla vybavena i náhrdelníkem z kostěných korálek. Ve zkoumaných mužských hrobech se věk pohřbených mužů pohybuje od 30 do 45 let. Kromě obvyklé keramické výbavy, tvořené většinou mísou, džbánem či džbánkem, ojediněle pohárem, byly ve dvou hrobech nalezeny i dvě nátepní destičky (jedna kompletní kamenná – hrob 806 a druhá, silně se rozpadající, kostěná – hrob 811).

Vzhledem k tomu, že první hroby kultury se zvoncovitými poháry byly nalezeny již na konci 19. století západně od námi zkoumané plochy a další hroby východně od ní (při stavbě dálnice D1), je pravděpodobné, že prozkoumané hrobové celky jsou součástí poměrně rozsáhlého pohřebiště, které pokračuje východním, západním i severním směrem. Zkoumaná plocha se nachází v jižní části intravilánu Holubic na jižně exponovaném svahu. Severně od zkoumané plochy prochází železniční trať, východně od staveniště vede mezinárodní silnice I/50.